

erdelyi élet

1936 IV. 1. — XXV. évf. 10. sz. — 20 L

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXV. ÉVF. 10. SZ.
1936 ÁPRILIS 1.

FŐSZERKESZTŐ:

GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, Satu-Mare, T.-Mures

Békét

Csak halk mellékhang a mi hangunk az európai koncertben. A láthatatlan dirigens, a halál ur, aki már régen pihen Európában és nyilván unja magát, mert nem kap tömegmunkát, már feszeng a helyén, már nézi a partitúrát a lapokban, a régi hangok hallatszanak újra, a békéről tanácskoznak bokáig felfegyverkezve, ágyukkal írják a vezércikkeket, puskagolyót tesznek a pontok és gránátot a vesszők helyére.

Ha az ember a külföldi lapokat olvassa, akkor az az érzése, hogy itt már csak egy mondvacsinált ok hiányzik és megindulhat a régi üzem...

Minden perc történelmi pillanat. A lapok stopperórával mérik ezeket a történelmi pillanatokot és szegény küszködő, nincstelen európai polgár arra gondol, hogy ismét nagy idők tanuja lesz, holott békés idők kis munkása szeretne lenni.

Oh, hagyjuk már ezeket a nagy időket, oh, hagyjuk a történelmi pillanatokat! Nyugodj meg szegény Európa, nem akarunk csapatmozdulatokat a határok mellett, nem akarunk hallani Locarnóról, Genfről, erődökről, ágyukról hadihajókról, repülőgépekről és gázakról!

Hagyjuk meg a gázt a resoban, hogy ételt mele-

Tavaszi szövetujdonságok
a legnagyobb választékban
és a legolcsóbb áron
Husvét előtti olcsó árusítás!

Vajda & Cégka

Str. Eminescu 15. „Mercur“ bevásárlási helye

gitsünk rajta, buza legyen az európai mezőkön és ne gránáttölcsér.

Nem elég még az, amin a mi generációnk átment? Nem eleget áldozott a mai európai ember?

Mi csak visszafolytott lélegzettel nézünk a szélrózsa minden irányába, sorsdöntő események játszódnak le körülöttünk, történelmi órák vonulnak el fejünk felett.

És mi marjuk egymást!

Mi felállunk a parlamentben és borsót törünk egymás orra alá. Nekünk nincs más gondunk, csak az, hogy emberektől elvegyük a kenyerüket, mert nem tetszik az orruk! Mi kigyót, békát kiabálunk egymásra, mi lecsirkefogózzuk, lezsidózzuk és letromfoljuk egymást.

Mi kilakoltatjuk egymást és leugratjuk egymást az emeletről.

Mi nem engedjük be egymást az egyetemre, mi gyűlöljük egymást, mi ökölbe szorított kézzel járunk az uccán!

Figyelik, hogy már alig köszönnek egymásnak az emberek? Figyelik azokat a sirásra álló zord arcokat, amelyek felvonulnak a kávéház üvegablaka előtt?

A keresztény zsidózza a zsidót, a munkás nyuzózza a gyárost, a gyáros kommunisztázza a munkást, a reformer csákyázza a régieket, e régiek marházzák az ujakat, itt mindenki tehetségtelen és panamista és csirkefogó, aki nem tartozik ugyanahhoz a párthoz!

Írásban és képben terjesztik a gyűlöletet, ocsmány-ságokkal harcolnak az érvek helyett.

Meg akarnak fojtani mindenkit.

Micsoda marcangoló, vad gyűlölettel állnak egymással szemben. Hát valóban így tudjuk, gyűlölni egymást? Hát valóban olyan elmaradottak vagyunk, hogy dübörgő történelmi órákban nincs más gondunk, mint egymást marni?

Valóban olyan lelkiismeretlenek vagyunk, hogy amikor tenger sok a bunk és bajunk, akkor egymásra feneke-dünk klubokban, pártokban, gyűléseken, a sajtóban, az uccán, a színházban és mindenütt, ahol ember emberrel találkozhat?

Nem volna okosabb cselekedet, minden hordószagu szólam helyett, szépen megfogni egymás kezét?

Szerényen kérdezzük mindazoktól, akiket illet: nem érzik, hogy most olyan szépen kezét lehetne fogni?...

F O D O R N É

speciális kozmetika. Arad, Strada Alexandri No. 3.

Összes szépséghibák szakszerű kezelése. — Tanítványok kiképzése.

Pesti levél:

Sárga Ferenc ur szívszel- lőztetése a Színházi Életben

Sárga Ferenc, a nőragadó, aki elragadta Darkó Magdát, most írónak csapott fel. Nem tulságosan nagy az a lelkesedés, amellyel Darkó Magda ragadóját írói körökben fogadták, irodalmi körökben az a vélemény alakult ki, hogy Sárga Ferenc inkább ragadjon, mint írjon.

Az egész szerelmi históriát kamatoztatja most Sárga ur, novellát ír róla, lehet, hogy majd film is készül egy tisztos család tragédiájából, sőt azt sem tartjuk ezek után kizártnak, hogy Sárga ur egy dunoparti lokálban fog énekelni a ragadásról, a bujdosásokról, a két szoba hallról, a Siestáról, Bakonyszombatiról és a Magdi titkairól.

Szomorú az, ha egy férfi, aki állandóan báltrevezőségét hangsúlyozza, így, ilyen önszántából kiméri szívügyeit, így a vásárra viszi egy fiatal leány érzelmeit és csókjait.

A közönség szimpátiája egyideig Sárga Ferenc mellett volt. Az emberek nem akartak tudomást venni arról, hogy egy pesti polgári család harcol folytat valaki ellen, akitől leánya boldogságát félti. Azt hitték az emberek, hogy ettől a báltrevező urtól nem kell félni Darkó Magdát, mert úgy küzd, mint egy oroszán!

De a novella megjelenése után most már mindenkinek igazat kell mondni a Darkó-családnak és kevés ember akad Pesten, aki gusztust kapna egy ilyen szívszellőztetőre.

De lássuk a novellát.

A novella hőse egy Feri nevű báltrevező, akinek van egy notesze. „Általában igen pedáns ember volt, aki mindenről jegyzőkönyvet vezetett”.

Az író elmondja, hogy a báltrevező Ferinek mennyi futkosni valója van bálügyekben. Bradley Pálmákhoz is el kellett menni, de valami akadály jött közbe.

Az akadály este nyolc óra tájban jött közbe. Akkor lépett be a két szalonba Magda, rózsaszín túllruhában, karsun, kissé fiús-vadul. Feri (a fiatalember) eleinte nem figyelt fel jobban rá, mint a többi lányra, a Bibsikre, Pipókra, Mauzikra, Cicákra, Babákra. Feri ugyanis csak a báli neveken ismerte a lányokat. És már az is meglepő, hogy Magdának érdekes polgári neve volt. Azután táncoltak. A tánc végén nem váltak el, mert Magdának egy vidám történetet kellett befejeznie, amelyet még a foxtrott közben kezdett el mondani. Feri még sohasem találkozott lánnyal, aki olyan elniesen és vidáman tudott mesélni, mint Magda.

Ezzel szemben Sárga Ferenc nem tud sem elmésen, sem vidáman mesélni. Sárga Ferenc zölden nyekereg a színházi lap hasábjain.

De ne zavarjuk az írókat. Azt mondja, hogy:

„Feri privát emberré változott és egész este Magda mellett tartott ki. És mikor éjfél után elbucsuztak, Magda azt mondta, hogy nagyon jól mulatott. Feri azt válaszolta, hogy ő is”.

Milyen jókat mondanak ezek a fiatalok egymásnak. Az egyik azt mondta, hogy jól mulatott, a másik azt mondta, hogy ő is! Micsoda gyönyörű szavak ezek! Ilyet próbáljanak írni a Színházi Élet szerkesztőségének régi, kitűnő tagjai! Ilyet írjon Kálmán Jenő! Hogy „ő is!” Mert az valószínű, hogy a lap főszerkesztője ezentúl meg kívánja munkatársaitól, hogy Sárga Ferenc klasszikus stílusát utánózzák! Nahát! Gyönyörű!

A novellában ezután a fiatalok telefonon hívogatják egymást. Feri felmegy Magdáékhoz egy csésze teára

„és a mana is jelen volt. Egy nagyon kedves, halkszavu, kellemes uriasszony”.

Aztán Magda levélkí

„a lányok végtelen virágfüzéréről. Egyetlen pompázó virág: Magda! Most már naponta találkozunk”.

Kis budai cukrászdákban ülnek tavaszi délutánokon. És most meglepő dolgok következnek.

„Szeretsz?

Imádlak!”

Feri egy epezősegylet klubháza előtt kérdezte először Magdát, hogy szereti-e. És egy kis lugas volt a klubház mellett. Egy lugas,

„milyeneket a szerelmesekre ügyelő angyalkák szövögetnek virágos ágakból egyenesen a szigeten sétáló újú párok számára”.

Ugylátszik, az angyalkák sokszor nem nagyon ügyeltek a fiatal párra. És mindenféle bogarak tartották a — lámpást... Bogarak

„lámpásaikat cipelik”.

Megtudjuk tehát, hogy az esetenél szentjánosbogarak tartották a lámpást.

És ezután Feri ezeket a nagyjelentőségű szavakat susogta:

„Szeretlek! Csak téged!.. Örökké!”

„A lány nem felelt. Mit is mondhatott volna?”

Mi tudjuk, mit mondhatott volna...

A kitűnő szerző a továbbiakban megállapítja, hogy gyönyörű nyár volt,

„a szívnek micsoda ünnepe!”

Feri és Magda egymáshoz simulva álltak a Jánoshegyen. A Jánoshegyre járnak simulni. — hát nem gyönyörű?

Magda egy kétszoba hallos lakásról álmodozik Arról nem szól a novella, hogy miből fogják fizetni a kétszoba hallt! Valószínűleg a nagyapára gondoltak a szentjánosbogarak között, ebben a „kék színű nyárvégi éjszakában”.

Elhatározzák, hogy spórolni fognak. Magda esetleg megtanul kalapot készíteni. De ezt halkán és óvatosan mondta.

„nehogy a fiu meghatódjon az ilyen áldozattól”.

A befejezés is gyönyörű. Szó szerint idézzük a költőt:

„Soha nem bucsuztak még az öröm ilyen felfokozott viharzásában. Ném is vették észre, hogy az ég beborult, langyos,

nyári eső hullott Talán azt sem tudták, hogy este van, mert köröttük minden zengett és sugárzott. Az egész város olyan volt, mint egy aranyos játékszer, megértő, nyájasan integető pajtás volt minden járókelő, megszépültek az öreg házak. A két szerelmes határozottan úgy érezte, hogy őket mindenki szereti, becézi, féltve ügyel rájuk. És még csak rem is csodálkoztak ezen. Hiszen olyan tökéletesen szép, értékes, ritka kincsét hordoztak az irigység, közöny, durva és kiméletlen harcok végtelen frontján... a szerelmet! S mikor a kapuban még egyszer gyorsan megcsókolták egymást, a fiú azt mondta: — Holnap eljövök és megkérem a kezedet! És a lány kipirult arccal, mosolygó, csillogó szemmel válaszolta: — Várlak!"

Ezzel a történettel vonult be Sárka Ferenc a magyar irodalomtörténetbe. De ösztökélnünk kell őt a további munkára. Nehogy az istenért most beszáradjon a tintája! Csak így tovább. A közönség még diszkrétebb dolgokra is kíváncsi.

De ezt is más lapnak írja meg, ne nekünk!

Oh, távol áll tőlünk még annak a gondolata is, hogy egy ilyen nagyszerű költőt, egy ilyen tehetséges és kiváló író-t elhódítsunk kitűnő laptársunktól!...

t—k

A kisebbségi újságírók visszautasítják a denunciók vádjait

A Romániai Népkisebbségi Újságírók Szervezetének 1936 március 15-én Oradeán megtartott országos választmányi ülése foglalkozott azokkal a támadásokkal, alaptalan denunciókkal, amiket a szervezet tagjaival, másrészt mgával a szervezettel szemben néhány magyar nyelven író, de a szervezetbe méltatlanságuk miatt fel nem vett, vagy onnan ugyanilyen címen kizárt hirlapíró folytat.

E támadások és denunciók részben a szervezeten kívül álló időszaki lapokban, részben egyenesen a hatóságok előtt történtek meg. A szervezet és ennek tagjai ellen főként olyértelmű vádakot koholtak, mintha a szervezett vagy ennek tagjai irredenták, vagy kommunisták volnának.

A vádak és denunciókat az Újságírószervezet a legerélyesebben visszautasítja s a legsötétebb indulatokból fakadó kohománynak minősíti. Bár a támadók és denunciók újságírói jele nélkül a szervezetről a szervezetnek épügy magvan a maga véleménye, mint a kö-

zénségnek, a vádak visszautasítását a szervezet mégis nyilvánosság elé kívánja vinni, mert a mai légkörben a leghitelképtelnebb személyek vádjai is alkalmat adhatnának a féreértésekre, ha azokat csirájában el nem fojtják.

A mi Romániai Kisebbségi Ujságírószervezetünk 1921-ben létesült, jogi személyiséggel bír s tagjai az Ardeal és a Bánság területén megjelenő kisebbségi napi és heti lapok munkatársai s e lapok bucurestli tudósítói — számszerint több mint kétszáz hivatásos ujságíró, — akik erkölcsi és hivatalbeli szempontból megfelelnek a jóváhagyott alapszabályok követelményeinek.

A szervezet már megalakulásának tényével beilleszkedett Románia közéletébe, melynek magát konstruktív szervéül tekinti. Beesületes, egyes munkával kapcsolódott bele szervezetünk azok tevékenységébe, akik az ország konszolidálásán fáradoznak.

Éppen ennek a nyílt, tisztességes, minden utógondolat nélküli valómagatartásnak önérzetes tudatában a szervezet tehát nemcsak a támadások és denúnciálások visszautasítására szorítkozik, hanem egyben szükségesnek látja feltárni, hogy a szervezet gazdasági, kollektív célkitűzéseivel szemben az őt támadó, kiközösített egyének egyedül a maguk önző érdekeit szolgálják. Semmi esetre sem azonosíthatók a támadók és de denúnciálók érdekei az ország érdekeivel, de semmiképpen sem türheti a szervezet azt a látszatot sem, mintha a denúnciálók azért nem volnának tagjai a szervezetnek, mivel ő bennük a szervezet az ország érdekeinek a magáénál komolyabb, hatékonyabb védelmezőit tekintené. Nem velük felelősséget vállaltunk ellenben a rágalmozásokat és denúnciánsokat már évekkal mostani tevékenységüket megelőzőleg egyes-egyedül azért, mert szervezetünk összeségének a közvéleménnyel egybehangzó megítélése szerint velük ethikai okokból nem működhetünk egy fedél alatt.

Szent meggyőződésünk, hogy a román közvélemény, valamint annak irányítói is, csömörrel fordulnak el az ő aknamunkájuktól, mihelyt magatartásukat és tevékenységük rugóit éppoly közelről ismerik meg, amint nekünk alkalmunk volt ezeket megismerni.

A ROMÁNIAI NÉPKISEBBSÉGI UJSÁGÍRÓK SZERVEZETE.

Modern, valódi ezüst evőeszközök, tálcák, gyertyatartók a legelőnyösebben

Argintaria Frații Nieszel
Arad, Str. Eminescu 20.

Tört aranyat, ezüstöt veszünk, becserélünk — Aranyozást, ezüstözést vállalunk. —

— Autobusz, strand, sporttelep, szabadtéri, köztelekbe nyúló idegen fényreklámok stb., — amelyek városi bérlemény tárgyát képezik, — kizárólagos feladási helye az Erdélyi Let kiadóhivatalában az »Agge« reklámvállalat. Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.

A diktátor

népének utólagos jóváhagyásával felborította Európa békéjét

(TIMIȘOARA.) A diktaturákban gonyolódni szoktak a demokrácia fölött, a miniszterek felelőssége fölött és ama kívánság fölött, hogy maga a nép is résztvegyen az állam kormányzásában.

A diktatúrában az emberek egyáltalán nem nevezhetők egyenlőknek.

Egyesek már természetből fogva hivatottak arra, hogy vezessenek és parancsoljanak, a többiek rendeltetése pedig az, hogy vezessék őket és hogy engedelmeskedjenek. De azután mindig beköszönt a diktatúrában az a nap, amelyen az antidemokraták megjátszák magukat demokratáknak, amelyen maga a diktátor is úgy tesz, mintha a nép kegyét keresné, röviden:

eljön az a nap, amelyen a demokrácia legkérlelhetőbb ellenségei súlyt helyeznek rá, hogy demokratáknak tartsák őket.

Ha aztán már idáig jutottak, választásokot vagy népszavazást irnak ki. A diktatúrában rendszerint olyankor kerül erre sor, amikor a diktátor valamely cselekedete kritikus helyzetet teremtett, amelyért nem szeretné egymaga viselni a felelősséget.

Felelősség a diktatúrában? Létezik ez? A Führerek az egybegyűlt nép előtt mindig arról a végtelenül súlyos felelősségről beszélnek, amely az ő becses vállalkozásukra nyugszik. De a diktatúra lényege éppen Németországban abból áll, hogy éppen egyik vezért sem lehet felelősségre vonni, bármennyire is hangoztatják állandóan a felelősséget. Ha arról van szó, hogy beismerjék egy cselekedetről, hogy az egész ország és emberek milliói romlásával fenyeget, akkor nyomban felelősséget vállal a népet, hogy

maga vállalja a felelősséget.

Most is ez volt a helyzet: a locarno-i paktumnak Hitler által történt példátlan felrugása után. A német diktátor úgy döntött, hogy

könnyen lángba borulhat egész Európa.

Olyan tettet vitt véghez, amelynek még igen komoly következményei lehetnek. De amikor már megtörtént a szerződészegés, Hitler nem állt oda a német birodalom lakói elé, mondván:

Fény a reklám ünneplő ruhája

— Bármilyen történések is, én vagyok a felelős és ha kiderülne, hogy helytelenül cselekedtem, tartsatok ki melletttem.

A diktátor nem így beszélt. Inkább így szónokolt a felszólalt Birodalmi Gyűlés előtt:

— Most tehát arra kérem a német népet, hogy nekem és ezáltal összes munkatársaimnak és küzdőtársaimnak adja meg az utólagos jóváhagyást mindahoz, amit ezekben az években gyakran látszólagosan önkényes elhatározásokban mint kemény intézkedést hoznom kellett.

Az utólagos jóváhagyás!

Megkapta. Hogyne kapta volna meg! De a német nép nem tudta, hogy mit kellett helyeselnie. Jóvá kellett hagynia a katonamentes Rajna-terület megszállását és a Locarno-szerződés megszegését. De vajjon mit tudott a német nép erről a cselekedetről, ennek előtörténetéről, jelentőségéről, hatásáról? A német nép semmit sem tud ezekről a külpolitikai problémákról vagy legalább is édeskeveset. Csúnyán annyit tud, hogy 1936 március 7-én reggel hadoszlopok: gyalogság, lovasság, tüzekek, utazók és repülők vonultak be a katonamentes területre. Egyebet nem tudott vagy legfeljebb csak annyit, amennyit a nemzeti szocialista politikusok beszéltek és irtak a Rajna-terület megszállásáról és a Locarno-paktum felborításáról.

A Harmadik Birodalomban ugyanis kizárólag a nemzeti szocialista politikusoknak szabad beszélni és írni.

Szándékosan elhallgatták a német nép előtt, hogy a Rajna-vidék felszabadítását, amelyért 1918 óta minden német lelkesedik, békés úton is el lehetett volna érni,

nem pedig olyan szerződések érvénytelenítésével, amelyekről egy évvel ezelőtt a Vezér ünnepélyesen kijelentette, hogy be fogja tartani. Elhallgatták a német nép előtt, hogy a Rajnát más módon is fel lehetett volna szabadítani, nem pedig Németország és az egész világ közötti újabb ellentétek szításával. Március 29-én a német diktatúrában nem ezt kérdezték a német választótól:

— Akarod te, német férfi, német asszony, hogy a hazád békés és barátságos tanácskozást folytasson érvényben levő szerződések aláíróival és így szabaduljon meg a versailles-i szerződés utolsó bilincseitől? Akarod, hogy erőszak alkalmazására ne kerüljön a sor, ha a tárgyalások nem vezetnek eredményre?

Ezeket a kérdéseket nem tették fel a választóknak. Ezzel szemben inkább kötelességévé tették, hogy hozzájáruljon a Rajna-vidék kérdésének már megtörtént erőszakos megoldásához, mert ellenkező esetben a diktatura nem tekinti jó németnek és mint a haza ellenségével fog elbánni.

A népet nem szabad többé arra emlékeztetni, hogy 1918 óta nem nemzeti szocialista kormányok sokkal nagyobb sikereket értek el Németország számára, mint amilyen a Rajna-terület katonai megszállása, anélkül, hogy Európában akuttá vált volna a háború veszélye. Erre Németországban nem szabad visszaemlékezni.

Aki pedig ezt nyilvánosan tenné, az életét veszélyeztetné. Senkinek nem szabad megtudnia Németországban, milyen lehetőségeket nem használt ki a náci-kormány, hogy tárgyalások révén sokkal

lőbbit érhető volt, mint amennyit erőszakkal elért. Senkinek sem szabad azokról az ajánlatokról tudni, amelyeket Németországnak tettek, de ugyancsak arról sem szerezhel tudomást a német polgár, hogy milyen veszedelmeket zúdított a népre a vezető férfiak cselekedete. Demokratikus államokban nem valami könnyű dolog a nép érdeklődését külpolitikai kérdések iránt felkelteni.

A diktatúrákban még csak meg sem kísérelték megmagyarázni a leigáztottnak, hogy voltaképen miről van szó.

Egyszerűen felszólítják őket, hogy utólag hagyjanak jóvá valamit amiről semmit sem tudnak, csak néhány külsőséget. De a „választás” megrendezése mégsem nélkülözött bizonyos mély értelmet: mentesítette a diktátort cselekedetének felelőssége alól, ő legalább így hitte. Ezt a felelősséget áthárította a hipnotizált, eksztázisba kergetett népre.

Ezerszeresen jaj lett volna annak a német polgárnak, aki vonatkozott volna vakon követni a Führert. Jaj lett volna annak, aki megengedte volna magának azt a fényűzést, hogy véleményt alkosson magának, amely szerint nem száz százalékosan jó mindaz, amit a vezetők cselekedtek. Aki a legesekélyebb kritikát vagy kételkedést megengedte volna magának, az Julius Streicher szavai szerint nem más, mint „gyalázatos, dísznó, pestises fürtelem”. Vajjon vezettek valaha demokráciában ezen a színvonalon igazi és becsületes választást? A náci-lapok felhívásaikban úgy viselkedtek, mintha a választás szabad és befolyásmentes. Pedig más lehetőség nem adódott, mint a hivatalos nemzeti szocialista listára való szavazás.

Mindössze egyetlen propaganda létezett, mindössze egyetlen párt indult a „választás”-ban; mindössze egy jelölő-lista volt ebben a „közdelem”-ben.

A fontos ebben a választásban az volt, hogy a náci minden belpolitikai és minden gazdasági kérdést messzire elkerültek és kizárólag a külpolitikára koncentrálták.

Megint erőszakkal identifikálták a németiséget a náciizmussal. Aki a náci-politika ellen van, az ellensége Németországnak. Ezt mondták a választási kampány alatt és ezt mondják mindig. Ezzel a jelszóval mindenhez meg lehet szerezni a német nép helyeslését mindaddig, amíg ilyen választások levezetéséhez minden eszköz rendelkezésére áll a diktatúrának. Ijedgen területek és országok bekebelezéséről is ugyanúgy lehetne „népszavazást” rendezni, mint ahogy a nép leszavazott a katonamentes Rajna-öv katonai megszállásáról. Ugyanígy lehetne a „nép nevében” háborút viselni és Németországot a szakadék mélyébe dobni. A felelősséget sohasem viselné a diktátor, hanem mindig a nép, amely nem emelheti fel a szavát, amelyet meg sem kérdeznek, amelynek a „jó németek” soraiból való kiközösítés büntetése terhe mellett csak utólag hagyhat jóvá.

A berlini diktatúra tehát „választást” rendezett. Fenyegető lehet a helyzet, amelyet a nemzeti szocialista politika előidézett Európában. Vigyázni kell, hogy Európa kárát ne vallja Hitlerék vakmerőségének.

H. B.

— Fajkutyák nyírását, trimmelését és dresszrozását vállalom. Gyarmati. Muráşel jud. Arad.

ingatlanügynök szélhámosságát leplezte le a rendőrség

(București.) A fővárosi rendőrség évek óta elkeseredett harcot folytat bizonyos „spiritizista körök” ellen, amelyek nem az okkultizmus megfejlesztésével foglalkoznak, hanem csupán azért alakultak, hogy a könnyen hívő embereket kifosszák. E körök élén gyakran hipnotikus képességekkel bíró emberek állnak és szinte ördögös ügyességgel juttatnak el a kör tagjaihoz szellem-üzeneteket. Felesleges részletesebben elmondani, hogy

ezek a tulvilági üzenetek a közeli halálra vonatkoznak és azazal a követeléssel állnak elő, hogy a tag a körre hagyományozza a vagyonát.

A körvezetők aztán gondoskodnak róla, hogy a szellemek jóslata minél hamarabb beteljesedjék. Sokszor sikerült a veszedelmes embereket ártalmatlanná tenni, de a legszigorubb büntetések sem tudták végül vetni a dolognak.

Nálunk példálul a reszketősök szektájával van sok baj. Besszarábiában a meztelenek véres orgiáit kellett megszüntetnie a hatóságnak, mert a borzalmas ritus embereket is követelt áldozatul.

De vannak kómikus kimenetelű esetek is a szellemek világában. Az egyik regáli városka lakói még bizonyára emlékeznek arra a kísértet-komédiára, amelyről annak idején országszerte irtak a lapok. A városka határában levő kastély tulajdonosa délelszakra adva érkezett a rendőrségre.

— A házamban szabadjára van az egész pokol — mondotta a félelemtől remegve. — Néhány hét óta minden éjjel borzalmas zajt, sóhajlást, láncsörgést hallok. Tegnap éjjel kimentem a folyosóra, ahol kísértetet láttam... Igen kísértet volt. Kérem, segítsenek rajtam.

Két detektívet küldtek a 78 éves öreg ural a kastélyba. Több éjszakát töltöttek az épületben, de semmit sem láttak, semmit sem hallottak. Alig hagyták el azonban a kastélyt, megint működni kezdett a kísértet.

Az öreg ur végül is eladta a kastélyát és más vidékre költözött.

Csodák csodája: maga a kísértet nem költözött el vele. Nemsokára másik öreg ur tett panaszt a rendőrségen, hogy a kísértetek miatt éjszaka nem tudott aludni.

Megint kiküldtek a kastélyba két detektívet, de ezuttal sem sikerült eredményt elérni. Néhány hét múlva az új tulajdonos is tuladott a kastélyon. De amikor aztán egy idős hölgy panaszkodott a kísértetek miatt, végére jártak a dolognak.

Napokig tartó lesbenállás után sikerült a detektíveknek három kísértetet a legnagyobb munka közepette lekapni.

Kiderült, hogy egy ravasz ingatlanügynök eszelte ki a kísértetjárást, mert úgy vélte, hogy ezzel fellendítheti lanyha üzletmenetét. Igaz, hogy a kastély gyakori adósvétele körül szép keresetre tett szert, de végül is bekerült a börtönbe.

A Phönix biztosító megtagadta édes szülőanyját

A kis Ausztriának megint megvan a maga nagy szenzációja. Most is egy hatalmas intézet anyagi helyzetének megingása rázta meg a kedélyeket és ha az osztrák kormány gyorsan és erélyes kézzel nem avatkozik bele, Ausztria gazdasági élete súlyos károkat szenved. Ezuttal

a „Phönix” biztosító intézetről van szó,

amelynek vezérigazgatója, dr. **Berliner** Vilmos egy hónappal ezelőtt vártlanul meghalt és amelynek új vezetője dr. **Reininghausen** Eberhardt, az Anglo Danubian-Lloyd volt vezérigazgatója.

Kiderült az ügyek átvételénél, hogy a hatalmas intézetnél, amelynek minden jelentős államban, így nálunk Romániában is fiókintézetei vannak, a díjtartalékokban nagy hiány mutatkozik.

Az új vezérigazgató azonnal jelentést tett a pénzügyi kormánynak, amely hozzálatott a rögtöni szanálás munkájához, de nem ám úgy, hogy kormánytámogatással állította talpra a Phönixet, hanem

az előállott hiány fedezetének egyrészt, csekély 250 millió schillinget az összes osztrák biztosító intézetekre hárította át.

Dr. Draxler osztrák pénzügyminiszter olyan fontosnak és sürgősnek látta az ügynek átmeneti elintését, hogy rendkívüli minisztertanácsot hivatott össze és ezen mondták ki, hogy a hiány egyrészt a biztosító intézetek térítsék meg 7 és félmilliárd leinyi hozzájárulással.

A miniszter a közvélemény megnyugtatása végett olyan nyilatkozatot tett, hogy a Phönix díjtartalékaiban mutatkozó hiány a legkedvezőtlenebb számítás szerint sem tehető többre 250 millió schillingnél,

szakkörök véleménye ezzel a megállapítással szemben az, hogy a hiány sokkal nagyobb,

de a 250 millió schillinges pótlás elegendő ahhoz, hogy a Phönix átmenetileg megmeneküljön a megrázkódtatástól.

Ez a mi fogalmaink szerint hatalmas összeget reprezentáló segítség természetesen jogot ad majd annak a külön szervnek, amely a segítség technikai részét lebonyolítja, hogy ellenőrizze a Phönix ügyvitelét, a díjtartalékok alapját pedig maga a kormány fogja ellenőriztetni.

A Phönixnél kipattant pénzügyi botrány — ha nem is egészen — de némileg rávilágít a pénzkezelésnek arra a módjára, amely már annyi biztosító intézetnek ásta

meg a sirját és rendítette meg a nagyközönség bizalmát. a biztosító intézetek iránt.

Az **Erdélyi Élet** hasonló esetből kifolyólag már tíz évvel ezelőtt rámutatott annak szükségességére, hogy **a magánbiztosító intézetek működését szigorúan kell ellenőrizni, hiszen közpénzek jellegével bíró összegeket kezelnek és spekulálnak velük.**

Ausztriában most azután több törvényt hoztak, amelyek teljesen reformálják a magánbiztosítást. Az egyik törvény biztosítási alap létesítését írja elő, aztán regisztert kell felfektetni a prénium-alap fedezésére szolgáló értékekről, miáltal ezeket a fedezeti értékeket az osztrák biztosítottak kielégítésére lekötik.

Az osztrák kormánynak ez a gyors és erélyes beavatkozása némiképen lecsillapította azt az érthető nyugtalanságot, amelyet a Phönixnél megállapított hiányok úgy a gazdasági életben, mint a nagyközönség körében előidéztek. Ez történt Bécsben.

A bécsi Phönixnek Romániában is van ugynevezett leányintézete, amelynek központja Bucurestiben van. A romániai Phönix, mint formailag külön és önálló részvénytársaság működik, mert a törvény ilyen követelményt támaszt. Más helyen is önálló intézetekként szoktak külföldi biztosítók fiókjai működni, részint adózási szempontból, részint adminisztrációs okokból. Mindenki tudja, akinek valamelyes köze van a Phönix biztosító társasággal, hogy a nagy központ Bécsben van.

Üzletkötéseknél különben is erre hivatkoztak az üzletszerzők és kimutatták, mennyi tartaléktökével, milyen vagyon komplexumokkal rendelkezik a bécsi anyaintézet, tehát a biztosítandó fél a legnagyobb bizalommal lehet a romániai Phönix iránt.

Ez helyes is. Minden nagy külföldi biztosító intézet romániai affiliálája azzal kelt bizalmat a közönség körében, hogy

kimutatja anyaintézetének vagyonát, tartalékjainak nagyságát és büszke arra a szoros nexusra, amely közte és az anyaintézet között fennáll.

A Phönix esetében, amikor a bécsi anyaintézet bajba került,

a romániai leányintézet sietett megtagadni a saját szülőanyját.

A romániai leányintézet sietett nyilatkozatot közzétenni, amelyben nem tagadja meg ugyan nyíltan a közösséget a bécsi központtal, de úgy fogalmazta meg a nyilatkozatot, hogy abból mégis azt lehet kiolvasni, hogy a romániai Phönixnek semmi köze a bécsihez.

Szakmai körökben és a közönség körében is értehető visszatetszést keltett ez a gyenge nyilatkozat.

Eltekintve attól, hogy ez a nyilatkozat az üzleti morál szempontjából is sok kívánnivalót hagy hátra, egyúttal nem is tanuskodik helyes üzleti érzékről. A Phönix biztosítottjai eddig ugyanis abban a szent meggyőződésben fizették a biztosítási díjakat, hogy a romániai intézet mögött ott áll hatalmas tartalékjaival és vagyonkomplexumával az európai hírű bécsi Phönix.

Ennek tudatában kötötték meg a biztosításokat és meg voltak róla győződve, hogy díjaikkal semmi baj sem történhetik.

Most azután a szülőanyát megtagadó romániai leány azt mondja, hogy őt nem dirigálják Bécsből és szinte majdnem kimondja, hogy a bécsi központ neki többé nem parancsol. Nem hisszük, hogy a nyilatkozatot alapos megfontolás és megfontolás után hozták nyilvánosságra. Nem számítottak arra, hogy ez a nyilatkozat éppen az ellenkezőjét válthatja ki a közönségből, mint amit akart: nevezetesen

a bizalmatlanságot.

Az eddigi biztosítottak bizalma is meg fog rendülni a romániai intézetben, amely a bécsi összeköttetés kihangsúlyozásával hozta össze stokkját. De

ártott ez az elhamarkodott nyilatkozat mindazoknak a romániai biztosító intézeteknek, amelyeknek központja a nagy európai metropolisokban működnek.

Ezzel a nyilatkozattal a romániai Phönix nagyfoku inkollegialitásról tett bizonyosságot, amelynek bizonyára meglesznek a természetes következményei.

Mi nem vonjuk kétségbe, hogy a romániai Phönixnél minden a legnagyobb rendben van és hogy a tartalékolások körül semmi baj sincs. De talán éppen azért, mert a romániai fióknál nincs semmi baj, nem kellett volna megtagadni az anyaintézetet, mert, aki a saját anyját megtagadja, jó ember nem lehet.

**Férfiszövetek
nagy választékban**

Bárseny

kötött-szövött áruházában

Tizenketten ártatlanul a vádlottak padján

(Cluj.) A fiatakoruak biróságának elnöke mondotta el az alábbi érdekes esetet.

Tizenhat éves városi leány volt a Mari. Kikerült falura öreg, nőtlen orvoshoz, mint háztartási alkalmazott. Az öreg ur már nem praktizált többé. Egyetlen szenvedélye a gyümölcsstermelés volt. Egy alkalommal rémülten vette észre, hogy

előző éjjel lelopták a fákról az összes almákat.

A gyanu Marira, a háztartási alkalmazottra terelődött. Besietett a házba és hívta a leányt, aki otthagyt mindent a konyhában és berohant az urhoz. Meztelen karokkal, feltürt szoknyában, kihívóan nevetve állt ott a leány. A doktor ráfermedt, hogy ő lopta el az almákat. Mari bután nézett rá és érthetetlen szavakat dadogott.

A doktor iv papírt vett elő, leült íróasztalához és azt mondta a leálynak, hogy most jegyzőkönyvet fog felvenni. Marit nagyon érdekelte a dolog. Még sohase látta, miként vesznek (e) jegyzőkönyvet. A doktor parancsára részletesen el kellett mondania a lopást. Mari bonyolult históriát mondott el, amit az orvos papírra vetett. Másnap éppen tényermosogatáskor megint behívta az orvos a leányt és megkérdezte, segített-e valaki a lopásnál. Talán a szeretője? Mari bólintott.

— Hogy hívják? — faggatta az orvos.

Mari egyetlen férfit sem ismert a faluban. De valamikor hallotta egy legény nevét, tehát

ezt nevezte meg szeretőjeként.

Az orvos jegyzőkönyvbe vette a vallomást, megtette a feljelentést és a legényt letartóztatták. Szerencsétlenségére hasonló eset miatt már büntetve volt, így aztán nem hitték el, amikor a legnagyobb határozottsággal kijelentette, hogy

egyáltalán nem ismeri Marit,

Másnap ebédután Mari azzal a meglepő vallomással állt a gazdája elé, hogy

Az ut a meggazdagodáshoz a reklámon át vezet.

Rockefeller

a csendőrök parancsnoka is, a szeretője és segített neki az almalopásnál.

Ez is jegyzőkönyvbe került és a csendőrt vizsgálati fogságba helyezték. A szerencsétlen ember nős volt és a felesége megindította ellene a válópört.

Mari mindennap új szeretőt és büntársat nevezett meg. A levélhordó, a községi írnok, a primár és még néhány közhivatalt betöltő férfi, számszerint tizenkettő került almalopás miatt a vádlottak padjára. A 16 éves Mari pedig fiatalkoruak bírósága elé került. A tárgyaláson megjelent az orvos is, hóna alatt a tucat jegyzőkönyvvel. Amikor Mari meglátta, rákiáltott:

— **Nézze, hogy odébbáll a buta papirosaival. Semmi se igaz, ami azokban áll. Én találtam ki az egészet.**

A tárgyaláson aztán kiderült, hogy a férfiak minden alap nélkül kerültek vád alá. Mari egyiket sem ismerte személyesen és a doktornak csupa heccből mondotta el az egész históriát.

— Aztán mért tetted ezt? — kérdezte a bíró.

— Ilát azért, mert jobb volt ebédután meséket mondani a doktor urnak, mint a konyhában mosogatni.

Két hónapi fegyházatot kapott a leány sorozatos rágalalmazásért.

„Világvárosi műsorokkal vetélkedő” mucsai attrakciókkal csábítják a közönséget a játéklklubok

(Timișoara). Kilenc hónapja, hogy a hazardjátékot szabályozó törvény életbelépett és a klubok egész sora alakult a hazardjátékok felvirágoztatására. Dühöngött is a játékszenvedély és sorra kellett beszámolni sikkasztasokról, öngyilkosságokról. Az ország román, magyar és német nyelvű napilapjai és folyóiratai hiába küzdöttek a törvényes alapon tobzódó játékkörület ellen. Hiába emelték fel tiltakozó szavukat hatóságok, társadalmi szervezetek és egyesületek,

a játék furorja nem szűnt meg mindaddig, amíg maga a közönség nem vetett véget a mētelynek.

Ma már megcsappant az érdeklődés a játék klubokban. Hiába kísérleteznek ezek az alkalmi alakulatok „világvárosi műsorokkal vetélkedő”, mucsai attrakciókkal becsalni a publikumot a lokálokba. Senkisésem ül fel az ilyen kétes értékű szórakozási alkalmaknak.

Ma már nem tolonganak a zöldposztós asztalok kö-

rül a szenvedély rabjai. Timișoarán három ilyen klub szüntette be működését, más városokban is csődbe kerültek a hazárdőrület vámszedői.

A lázas érdeklődés megszűnt, mert a közönség rájött, hogy a ruletten és a többi hazárdjátékon csak a klubokat fenntartó bérlők nyerne.

Ha valaki nagyritkán nyereséggel kelt föl a rugett-asztal mellől, bizonyos, hogy nem örvendhetett sokáig a nyereségnek, mert másnap leadta azt, sőt a saját pénzét is elvesztette.

Sajnos, hogy a közönségnek ez a felébredése nem korábban következett be. Akkor nem lett volna annyi áldozata a hazárdjátéknak. A tömegtragédiának azonban nemcsak a klubvállalkozók az okai. Ezek az emberek hatalmas összegeket investáltak vállalkozásaikba és csak természetes, hogy befektetett tőkéjükön kívül nyereséget is akarnak kihozni. Ezek a rideg üzletemberek törvényes alapon működnek és nem rendezkednek be jótékonyságra. És nem okai a zöldasztalok körül foglalatatoskodó tisztességes pincérpályáról játékelügyelőkkel és krupiékkal avanszált emberek sem, akik szenttelen arccal operálnak a zsetonokkal és ezzel biztosítják a mai viszonyokon felül álló fényesnek mondható megélhetésüket.

Mi a rendszert hibáztatjuk, amely egzisztenciákat tett tönkre és családok békéjét dúlta fel azzal, hogy törvényesítette a hazárdjátékokat.

Most azután már a törvényhozásban is felülkerekedik a józanság és annak belátása, hogy

szűkebb keretek közé kell szorítani a hazárdériát.

A leghelyesebb megoldás az lenne, ha visszaadnák a kávéházaknak az őket megillető jogokat, hogy a közönség visszatérjen a szórakoztató játékokhoz, amelyektől a klubok monopoliumát biztosító törvény elzavarta. A klubok legyenek igazi klubok, ne pedig játéklarangok. Társadalmi és sportegyesületek pedig ne üzérkedjenek jogi személyiségükkel...

Legszebben öltözködhet, ha felkeresi

Angerer Sándor

Uriszabót

Arad, Strada Mărășești și Consistorului sarok
(7 és 9 autóbusz megálló)

Az arad-i színészet története

(Második közlemény.)

A legnagyobb szintársulat abban az időben a székesfehérvári volt. Ezt a hatalmas társulatot egyideig a vármegyei nemesek és a székesfehérvári műpártolók tartották fenn. Ez a támogatás azonban megszűnt és miután a társulat nem tudta elérni a legszerényebb igényeket kielégítő jövedelmet sem, kénytelen volt kettészakadni. A törzs-társulattól levált tagok, *Horváth József* és *Pomlóssy Ferenc* vezetésével megindultak Ardeal felé.

MAGYAR SZINIÁTSZÓK

Szabadkán arról értesült 1826 május 17-én *Horváth József*, hogy a német szintársulat már befejezte működését Aradon. Magyar nyelvű folyamodványt intézett Arad város tanácsához és ebben engedélyt kért néhány színelőadás rendezésére. Az engedélyt meg is kapta a szintársulat és nemsokára bevonult Arad-ra, ahol a leglelkesebben felkarolták. *Horváthék* nem szerepelhettek sokáig Arad-on, mert szerződésük Clujra szólította őket. Noha az arad-iak mindent elkövettek, hogy a nyomban népszerűvé vált társulat Arad-on maradjon, a színészek néhány előadás után búcsút mondtak a vendégszerető Aradnak és elmentek Clujra.

Nagy csalódás érte őket Ardeal fővárosában. A színházat igazgató és fenntartó főúri társaság anyagilag kimerült és a szintársulat mindössze néhány hétig szerepelt, azután vándorutra indult. Segélyként megkapták az ottani színház könyvtárának, ruhatárának és szállítható diszleteinek használati jogát. Legelső állomásul Arad-ot választották, amelynek lelkes műpártoló és vendégszerető közönségét már ismerték. Akkoriban a még mindig német nyelvű Arad-on a polgárságon kívül a megyei magyar nemesség és a hazatérő jogász ifjuság tartotta fenn a magyar színészetet. A Horváth-féle társulat 1827 szeptemberében rendezte utolsó előadásait. Az egyik előadásról *Institorisz János*, a lelkes színpártoló a következőket írta:

„Budayéknál jól mulatott a társaság. A szives háziur felszólítására mind elmentünk a theatrumba, ahol Kun László drámából játszottak. A logék tele voltak szebbnél szebb dámákkal; kár, hogy a prosceniumban sötét volt. Az actuörök (színészek régi neve) declomálása igen tetszett, de a magyar és kun vitézek gálaköntősei igen kopottaknak látszottak”.

(Tehát a színpadi ruhákkal már akkor is baj volt, nemcsak most.)

Arad-on értesült a társulat, hogy lejárt a pesti színház bérlete. Arad-ról kérvényt intéztek Pest város tanácsához, hogy a bérlőül ajánlkozó *Grimm* Teodorral kötendő szerződés állapítson meg bizonyos kedvezményeket az átutazó magyar szintársulatok számára. A tanács megszívlelte a kérelmet és a bérleti szerződésbe bevette, hogy

a német színingazgató hetenként kétszer tartozik átadni a színházat a magyar színészeknek, amiért az előadás jövedelmének egyharmadát kapja. Az arad-i színészek örömmel mentek fel Pestre, de itt keserves csalódás érte őket. *Grimm* nem tartotta be a szerződést, a pesti tanács pedig, amely németekből állt, nem volt hazlandó a szerződés betartására kötelezni a német színingazgatót. Mindössze egyszer játszottak hetenként és bizony fájó szívvel gondoltak vissza az arad-i szép napokra, ahol a nemesség maga fizette a színházi bért, ahol hetenként négyszer játszottak és ahol nem vették el tőlük jövedelmük egyharmadát. Októberben, novemberben és decemberben kénytelenek voltak a kedvezőtlen időjárás miatt Pesten maradni.

DÉRYNÉ IFJASSZONY ÜNNEPLÉSE

Horváthék távozása után megint *Kilényi* Dávid színtársulata vult be Arad-ra. Szerencsésen fejezte be körútját, mindenütt felkarolták a társulatot, amely valósággal jómódba jutott. A *Kilényi*-társulat fővonzóereje az ujonnan szervezett opera-együttes volt, amelynek ezuttal is *Déryné* volt a ragyogó csillaga. A hosszú turné alatt kitünően összetanul opera-együttes osztatlan, lelkes tetszést aratott Arad városában. Ilyen sikereket egyetlen német társulat sem tudott elérni. A színészek rendszerint a *Fehér-kereszt* szálloda legolcsóbb szobáiban laktak meg. *Kilényi* színészei magánzállásokban laktak.

Boldognak érezte magát az az itteni család, amely ebédre vagy vacsorára egy-egy színészt vagy színésznőt láthatott magánál.

Az előadások valóságos ünnepélyek voltak. Valahányszor *Déryné*, a közönség kedvence játszott, zsufolásig megtelt a nézőtér, pedig ilyenkor felemelkedtek a helyek. A különböző opera-előadások megtörték a vagyonos német, szerb és román családok közönyét is, amelyek aztán siettek bérelni, hogy részük lehessen az operaelőadások műelvezetében. A színiszezon végétével a vármegye rendjei azzal jutalmazták meg a derék színtársulatot, hogy megyei költségen szállították Pestre. *Déryné* naplójában így emlékezik meg erről:

„A vármegye saját költségén szállítottatott fel bennünket Pestre tizenkét szekéren”.

Ennek a társulatnak lelkes emlékezete oly hatással volt Arad megye rendjeire, hogy Pest vármegye felszólítására elsőnek mondták ki, hogy

a pesti Nemzeti Színházban egy páholy örök időkre szóló megváltása címén tízezer forintot fizetnek be.

Ez a felajánlás Arad németajku polgárságára is hatással volt és 250 forintot fizetett be a magyar Nemzeti Színház alapja javára. Pest megye még gyűjtőleveket is küldött, de ezek közül csupán egy került vissza Pestre, *Kornély Ignác* aradmegyei szolgabíróé, aki járásában száz ezüstoffortot gyűjtött össze.

NÉMET SZÍNÉSZET — TÉLEN

A téli szezonban rendszerint egy-egy jobb német színtársulat játszott városunkban. Nyáron aztán bevonult egy-egy magyar társulat, főként a vármegyei tisztujtások alkalmából. Ezek között legkedveltebb volt a kassai opera- és prózai társulat, amely 1832 nyarán

Arad-on játszott. Allandó német színigazgató 1832-ig nem is volt Arad-on. A német társulatok sem vehették fel a versenyt a magyar színjátszókkal. Legjobb német társulat a *Gunst* és *Kolmann* igazgatóké volt, amely innen *Kassára* ment. Utánuk *Miller* Edvárd August vette át a téli bérletet. Régi, rutinos színigazgató volt, aki értett hozzá, miként lehet a közönség elismerését annyira megnyerni, hogy több éven át ő kapta meg a téli bérletet. *Miller* volt Arad-on a színigazgató 1833-tól egészen 1838-ig. Ekkor tönkrement.

Miller színháza évről-évre rosszabbul ment. Ennek egyik oka az volt, hogy nem tudott oly operai együttest összehozni, mint amilyenek a vendégszereplő magyar opera-társulatok voltak. A másik pedig a nemzeti felbuzdulás volt. A Pestről hazajött, végzett főiskolások társadalmi uton propagandát csináltak az Arad-ra érkező magyar színészek érdekében. *Miller* arra kérte a városi tanácsot, hogy mentse fel a nyári szezon alól. Az volt ugyanis a terve, hogy Sibiuba megy kapcsolatot terem a két város között. *Miller* ugyanekkor a német színészet fellendítésére *Szinpártoló Egyesület* eszméjét vetette fel. De kudarcot vallott vele, mert a városi tanácstagok sem pártolták, pedig tulnyomó részük csak németül értett.

De a *Szinpártoló Egyesület* eszméje mégsem halt meg. Néhány hónap múlva Aradvármegye ugynevezett „*Színészeti Bizottság*”-ot küldött ki, amelynek elnöke *Faschó József* királyi tanácsos, táblabíró volt. A bizottság részére azt a célt tűzték ki, hogy ezentul a városi színház téli szezonját a magyar szintársulat számára biztosítsa. *Faschó* elnök értekezletet hívott egybe, amelyre meginvitálta *Heim* Domokost, Arad sz. kir. város polgármesterét. *Heim* érzülete és eljárása ismeretlen. De a városi tanács határozata ismeretes. A tanács előbb kelt szerződésre hivatkozva nem fogadta el az előterjesztést, hogy magyar szintársulat kapja a színház téli bérletét. A tanács 1837 október 25-én a következő választ küldte *Faschó* táblabírónak.

*„Noha a nemzetiséget előmozdítani s azon tekintetből alkalmas magyar színésztársaságot óhajt a városi tanács befo-
gadni — miután a német szintársulat részére a téli saison szerződésileg biztosítva van — ezuttal a felszólítást nem teljesítheti”.*

De a mindinkább felkarolt magyar színészet népszerűsége annyira lerontotta *Miller* német színigazgató anyagi viszonyait, hogy már nem volt képes rendes társulatot tartani, hanem kezdő és olcsó színészeket toborzott, amikor 1837 októberében súlyos anyagi veszteségek elszívása után visszatért Sibiából.

A hiányos és gyenge társulat még a legtűrelmesebb és legelbőzőbb színházbarátokat is elszoktatta a német színházról. November 18-án aztán az általános elégtelenség óriási botrányban robbant ki: a fia-

Kombinált szobák hálóok, ebédlők rendelésre és készen. — Mindennemű asztalosmunkák olcsó árban készülnek

„CONCURENTA”

S. Mihaleczky, asztalos üzem

Bulev. Regele Ferdinand 15 — Luther térrel szemben

talság egyszerűen kifütyülte a német színészeket, akik kénytelenek voltak megszakítani az előadásokat.

Ez a tüntetés *Miller* színiigazgató személye és a német színtársulat ellen irányult és ebben a város közvéleménye nyilvánult meg. A rendőrség nem vonta felelősségre a tüntetőket, de erélyesen arra utasította *Millert*, hogy haladéktalanul egészítse ki társulatát, amely akkori kereteiben nem volt méltó Arad-hoz. E tüntetés után kitünt, hogy Arad köznősége nem tűr meg a színházban német ripacsokat.

A városi tanács is megszigorításokkal élt, amikor 1838 februárjában jóváhagyás végett eléje került a *Miller* igazgató és *Hirschl* Jakab színháztulajdonos meghosszabbított bérszerződése. E szerződés szerint 1838 husvétjától 1841 husvétjáig a *Hirschl* tulajdonát képező színházterem, ruhatár és öltözőszoba előadásenként 4 forintért *Millernek* oly feltétellel engedtetik át, hogy a szerződés érvényét veszti, ha *Miller* hat egymásután következő előadás díjával adós marad *Hirschlnek*. *Hirschl* a családja számára előadásenként két tiszteletjegyet kötött ki, míg a magyar színtársulatoknál a bért elengedte, sőt ő maga is bérelt egy székot. Végül arra kötelezte a szerződés a bérlő színiigazgatót, hogy a városi kórház javára évenként két előadást rendezzen.

Millernek csak nagynychezen sikerült előteremteni a letendő 200 forint kauciót és ezért, csak elkésve, április 4-én terjesztette a szerződést jóváhagyás végett a városi tanács elé. Itt azután végleg elbukott. A városi tanács alaposan tájékozódva volt *Miller* anyagi helyzetéről. Miután a tanács őt magát nem tartotta megbízhatónak és társulatát kielégítőnek, „a város emelkedése érdekében a városba beédesgethessék a megyei illetőleg vidéki aristokrátiát s hogy a lakosság magasabb műveltségű köreiben is elvezethessék, *Miller* ajánlata elutasítatik”. A tanács elhatározta, hogy hírlapi uton hirdet pályázatot a színház bérlétére.

A pályázat feltételeinek megállapításával *Sergel* János, *Jankovits* Gábor és *Fruscha* György tanácsstagokat bízták meg. Javaslatukat 1838 július 28-án terjesztették a tanács elé. Azt javasolták, hogy a város szervezzen egy szépművészeti bizottságot a színház művészi színvonalának emelésére és magyarosítása céljából. Ki kell mondani a pályázatban, hogy az igazgató a magyarországi színpadokról köteles tagokat szerződtetni, ha pedig idegen művészeket léptet fel, a létesítendő színházi segély- és nyugdíjalap javára befizetendő az előadás jövedelmének negyede. Ez a javaslat, amely a magyar színészet érdekében íródott, német nyelvű volt, mert a tanács tagjainak többsége nem tudott magyarul. A tanács általánosságban elfogadta a javaslatot és megalakította a *Szépművészeti Bizottságot*, amelynek tagjai lettek: *Szergel* János, *Jankovits* Gábor és *Fruscha* György tanácsstagok, továbbá *Szerb* Tivadar főjegyző. A bizottság teljhatalmu megbízást kapott, hogy engedélyezheti vagy letilthatja az előadásokat. A renre avló felügyeletet a városi kapitányra bízták. Végül a tanács megbízta a bizottságot, hogy hirdessen pályázatot. (Folytatjuk.)

**Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET”-ben**

Méltóságos Somogyi Nusi hét évig titkolta, hogy grófnő

(LLÜJ.) Minden külön értesítés nélkül: Bély Ferenc gróf feleségül vette Somogyi Nusi budapesti színművésznőt.

1929-ben kelt ez a hímenhir, amelyről még a legbizalmasabb barátokat sem értesítette Bély gróf és ifju neje, Somogyi Nusi. A pikáns házasság édes izalmától Nusi grófnő megosztotta a kebelbarátnőket, s az édes közönség sem gyönyörködhetett a pincétől a padlásig népszerű képes hetilap hasábjain abban a nászképben, amely St. Moritzban, Abbáziában, de esetleg Siófokon, vagy legrosszabb esetben Nógrádverőcén készülhetett volna. Magunk részéről legszívesebben élveztük: volna gróf és grófné egymásra mosolygó képét Velence úrkádjai alatt, amint az előtérben szép dundi galambok csipegetik csókos csőrükkel a bőkezű nászutasok kövér buzaszemeit.

Hétpécseles titok alatt őrizte az ujdonsült grófné a szenzációs házasság híreit, pedig Nusi a híres 696-96-os vonalán annyiszor hallhatták a hivatott és műkedvelő Intim Pisták a legpikánsabb házassági és szerelmi ujdonságokat. Somogyi Nusi tudta és mondta el mindig a legtöbb pletykát, s kedvenc habituéi ebédután a feketéhez Nusi-tól kaptak egy-egy friss, illatos meszaliánszott, izletes szakítást, vagy ropogósra sült főuri flöttöt. Az eljegyzéseket Nusi rendszerint előbb tudta, mint a vőlegény, sőt sokszor maga a vőlegény is csak Nusi-tól értesült — néha rábeszélő formában —, hogy rövidesen anyakönyvvezető elé kell állnia.

A művésznő titkos urója, Bély gróf igen előkelő cluji mágnóscsalád ifju sarja. Hanyag eleganciával öltöző, renákvüi rokonszenves arisztokrata, Bethlen András gróf legjobb barátja. A legendás Bethlen István-időkkben tűnt fel Bély gróf karsu, kisportolt alakja Zserbó és vidékén. Abban a korban, amikor mindenki karriert csinált, aki gróf volt és Ardeából ment, amikor mannaként és nemes valutában hullott a külföldi kölcson s nyomában nyolchengeres autók gurultak segédszínesnőkkel a hátukon az Admirál felé.

Már régen nincs Admirál és az éjszaka Admirál-isai is eitüntek, autó- és szövetágyúgók, vagy regényírók lettek. Nagy szenzáció lett volna annak idején Somogyi Nusi grófné házassági híre, amelyet hét szék estendőn át titkolt a hétágu házaspár. Mi volt az oka ennek a titkolózásnak? Somogyi Nusi azt mondja:

— Rangrejtve akartam boldog lenni...

Nem sikkasztó

az az utazó, aki költségeit az inkasszált pénzből fedezi

(Oradea.) Mit csináljon a kereskedelmi utazó, ha a cége vidékre küldi, de nem törődik azzal,

van-e elegendő pénze, előleget nem ad neki, hanem egyszerűen sorsára hagyja?

Vajjon szabad-e ilyenkor a cége részére inkasszált pénzeket költségei fedezésére felhasználni, vagy pedig sikkasztást követ-e el?

Ez a kérdés foglalkoztatta az itteni törvényszéket ama feljelentés kapcsán, amelyet egy ismert cég tett az utazója ellen, amikor már elbocsátotta. A cég előadta, hogy

az utazó 14 ezer leit elsikkasztott.

— Ez igaz! — jelentette ki a vádlott. — A cégem mindig csak néhány száz lei utazási előleget adott és így az utiköltséget és ellátásomat a sajátomból kellett fedeznem. Amikor aztán a pénzem elfogyott és az üzletek sem mentek oly jól, hogy a jutalékból élhettem volna,

kénytelen voltam a cég részére inkasszált pénzhez nyulni, mert a szállóban nem maradhattam adós és éhezni sem akartam.

Több tanu igazolta, hogy a cég minden utazóját előleg nélkül szokta kiküldeni a vidékre. Amikor aztán kiderült, hogy az utazók hozzányultak az inkasszált pénzekhez, mert nem voltak hajlandók éhezni, a cégtulajdonosok mindig nagy lármát csaptak, de a legelső alkalommal megint nem adtak előleget.

Ezek után a törvényszék felmentette a vádlottat a vád és következményei alól.

Az ítélet indokolásában ez áll:

Különbséget kell tenni helyi képviselők és a vidéken dolgozó utazók között.

A helyi ügynök semmilyen körülmények között nem használhat fel saját céljaira inkasszált összegeket.

Ha a jutalékkal nem találja meg a számítását, hagyja ott állását. Más azonban a helyzet az utra küldött képviselővel. Ha az utazót száz lei utazási előleggel elküldik Beiusra — ahogy ebben az esetben történt — akkor abba is bele kell egyezni, hogy az illető élete fenntartására hozzányul az inkasszált összeghez, mert

nem élhet a levegőből és nem alhatik a szabadban.

És ha az ilyesmit hosszabb ideig hallgatólagosan eltűrik, az utazó joggal hiheti, hogy nem követ el büntetendő cselekményt, ha az inkasszált pénzekből élete fenntartására költ. A vádlottra nem lehetett rábizonyítani a rosszhiszeműséget és így fel kellett menteni.

Feleségének

ásta a válópert, — maga esett bele

(Oradea.) Hogy a falusiak is milyen raffináltak szerelmi dolgokban, az kiderül a napokban egy válópör tárgyalása során. Egy fiatal falusi gazda válópört indított a felesége ellen, mert egy idegen férfivel ment be Oradeára a hetivásárra és egész éjjel a városban maradt. Azt hitte, hogy ez elegendő ok a válás kimondására, természetesen

az asszony hibájából.

A fiatalasszony azonban nem volt hajlandó belenyugodni, hogy az ő hibájából mondják ki a válást már csak azért sem, mert tudta, hogy a férje sem vette tulságosan szigorúan a hitvesi hűséget.

De hogy bizonyítsa ezt?

Ez volt a bökkenő. De a fiatal parasztasszony kiváló pszichológusnak bizonyult. Egyik volt udvarlójához fordult, akit a férje nem ismert és megbizta azzal, hogy

figyelje meg a férjét, de feltűnés nélkül.

Hogy minél kevesebb feltűnést keltve történjék a megfigyelés, azt a tanácsot adta volt udvarlójának, hogy szeressen magának pártnernőt.

— **Bánjon ugy vele, mintha a kedvese lenne** — mondotta a ravasz menyecske. — Majd meglátja, hogy a férjem is kedvet kap és a maga feladata sikerülni fog

A férfi talált és pártneret egy szomszéd falubeli lányban, akivel bejött a városba. A nagypiac-téri látványos bódéknál látta a férjet, persze egy leány társaságában. Tisztes távolban álltak egymástól. A műkedvelő detektív ellenben szerelmesen átkarolta a maga dámáját. A másik pár betért a kocsmába. A „detektív” és hölgye megfelelő engedélykérés után ugyanahhoz asztalhoz ültek. A két párociska nem törődött egymással. Az ujonnan jöttek nem is látszottak tudomást venni asztaltársaikról, annyira el voltak foglalva egymással. Mintha csak egyedül lettek volna,

ölelkeztek, csókolóztak.

A kikapós férjnek melege kezdett lenni és követte a példát. Két tanu látta tehát a szerelmeskedést és hirül vitte az asszonynak, aki most már

a férj hibájából kérte a válás kimondását.

A műkedvelő falusi detektív a válópöri tárgyaláson mint a tanu a következőket mondta:

— Hát kérem azok a csókok, amiket a velem volt

leányzónak adtam, amolyan családok-csókók voltak. Mi-
helyt ezt meglátta ez az ember, csakugyan kedvet kapott
és csókolózni kezdett az ő lányával.

— A férj ügyvédje vitatta a házasságtörés tényét. Szer-
rinte korcsmában, tehát nyilvános helyen, emeberek sze-
meláttára kiprovokált gyengédségek nem bizonyítják a
házasságtörést. A bíróság úgy döntött, hogy írásban kéz-
besíti az ítéletet ebben a nem mindennapi válopörben.

**Millen
idők!**

**Millen
idők!**

FOLIK VAGY NEM FOLIK

a vizsgálat az országos hírű arad-i
moziparancsár ügyében? Aradváros
közönségének ugyanis az a véle-
ménye, hogy miközben a vizsgálat

ALSZIK,

az ismeretlen profektorok által paten-
tírozott mozikartell

DOLGOZIK!

Ne zavarjuk pihenésében a vizsgálá-
tot, hiszen alig háromszáznyolcvan
napos a kicsike.

A „tempós“ ember beleszédült egy házasságszédelő nőbe

(Timișoara.) Rendszerint leányok és asszonyok emelnek panaszt a házasságszédelő ellen, aki nem szokatlan jelenség a dikaszterialis épület törvénytörési folyosóján. De megfordítva is történik, amikor férfi az áldozat és nő a házasságszédelő. Ilyen eset foglalkoztatta a törvénytöréseket.

Egyszerűen Jánosnak nevezzük a férfit. Tavaly januárban apróhirdetést tett közzé a timișoarai lapokban, nagyobb összeggel benősülne jövedelmhezó vállalatba.

Az apróhirdetés alapján egy Franciska nevű nő lépett vele összeköttetésbe, aki előadta, hogy jólmenő női divatszalonja van, amely tekintélyes jövedelmet hajt. Elmondta, hogy vállalata megér negyedmillió lejt. János ezek után kijelentette, hogy csak házasság esetén hajlandó betársulni százezer lejfel. Franciska asszony ebbe beleegyezett, beköltözött vőlegénye lakásába és közös háztartásra lépett vele.

Néhány nap múlva János urtól bizonyos előnyös bevásárlás lebonyolítására 60 ezer lejt kért kölcsön. Később újabb 20 ezret kért, hasonló célra. Folyton kért, és kapott pénzt. Végül is a vőlegény panaszkodni kezdett, hogy pénz forrásai kimerültek. A menyasszony ekkor egészen megváltozott, végül szakított János urral és otthagya a közös lakást.

A hopponmaradt vőlegény visszakövetelte a pénzét. Franciska eleinte különböző ürügyekkel huzta-halasztotta a dolgot, végül kijelentette, hogy

az összeget szemi díjárás címen kapta.

Jön a sörszezon!

Timișoarai márciusi

világos és barna sörök

Képviselet:

Alexandru Reusz, Arad

János ur ezek után megtette a feljelentést. A vizsgálat során kiderült aztán, hogy

Franciska asszony az együttlakás ideje alatt is fenntartotta régi barátjával a viszonyt. Kiderült az is, hogy női divatszalonja egyáltalán nem jövedelmez és hogy fülig el van adósodva.

A napokban vonta felelősségre a törvényszék a házasságszédelgő asszonyt csalás címén. Természetesen ártatlannak mondotta magát.

— Amikor a lakása felé mentünk — mondotta Franciska — megkérdezett, hogy akarok-e a feleség lenni. Mikor megmondtam neki, hogy még alig ismerjük egymást, azt a kijelentést tette, fő hogy én tetszem neki és hogy megértjük egymást. A lakásán megismételte ezt a kijelentését, majd hirtelen a szekrényéhez ment és hatvan darab ezrest tett le elé az asztalra. Amikor megkérdeztem, hogy ez mit jelent, ezt mondotta: „**Vegye el, drágám, hiszen maga lesz a feleségem**”. Arra a megjegyzésemre, hogy „**hát ilyen tempóban**”, azt felelte, hogy ő ilyen „**tempó-ember**”.

Mint hogy a vizsgálatot ki kellett terjeszteni, a tárgyalást elnapolták.

Aradváros közönsége lelkesen ünnepelte az aranyjubiláns Szendrey Mihály színigazgatót

(ARAD.) Pénteken este ünnep volt a városi színházban. A közönség meghaló szeretettel ünnepelte Szendrey Mihályt, a 70 éves embert és az 50 éves színészt. Hogy Szendrey Mihály félévszázada gyönyörködteti művészetével az embereket, azt el kell hinnünk, mert pontos adatok bizonyítják. Hiszen a hetven esztendő is pontos adatok igazolják, de mégsem vagyunk hajlandók elhinni, hogy az „Államtitkár ur” fiatalos külsejű, lendületes alakítója belépett az aggasztánok körébe.

Ez megint olyan Szendrey-féle „szemfényvesztés”.

Mert aki ilyen frissen, mondhatnánk férfias ruganyossággal, a kedélynek frappáns csaponságával tud színházat játszani, az nem lehet hetven éves.

Szendrey Mihályról már annyi mindent megtírtak mint színészről, mint színigazgatóról és mint emberről, hogy nekünk nincs is a sokhoz hozzátenni valónk. Ott voltunk az ünneplők között, lelkesedtünk a hetven éves örökifju művészi játékan és a tapsorkánba mi is belemertünk és a mi szemünkben is a meghatottság gyöngyei jelentek meg, amikor remegő ajkakkal és könnyező szemekkel hajlongott az ötven éve magyar komédiát játszó Szendrey Mihály. Szép volt, feledhetetlen volt. Érdemes volt ötven évig komédiázni.

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— Megírtuk, hogy *Palugyoy* Miklós dr.-t, a Paramount-filmgyár romániai igazgatóját, a központ hasonló minőségben a budapesti fiók élére rendelte. Elődje, *Földes Lajos*, rövidesen elhagyja Magyarországot, mert vállalatának rendelkezése szerint az új szezontól a *Jávai központ* vezetését veszi át. Földes igazgatót nagy vacsora keretében bucsuztatták az európai Paramount-fiókok Budapesten összegyűlt igazgatói. Egy kicsit irigyelték is Földest, akinek életében a *kariertető-jokát* jelenti a *Jávai* kinevezés. A Paramountnál magyar vezető ember még soha sem kapott ilyen fontos megbízatást. Eppen erre való tekintettel Földes Lajos, mielőtt Jávába utazik, Newyorkba megy, ahol *Zukor Adolf*, a Paramount elnöke fogadja őt hosszabb üzleti és magánkihallgatáson. Zukor megfelelő utasításokkal akarja ellátni földjét, akinek *Jávai* megbízatása őt évre szól.

— Timisoarai művészkörökben az elmaradt hangversenyről kapcsolatosan sokat beszéltek arról, hogy *Gyenge Anna*, a kiváló énekesnő jogosan illeszti-e neve mellé a *Metropolitain-opera* tagságát. Rosszindulatu mindentudók véleménye szerint Gyenge Anna ugyanis csupán *egyetlenegyszer* a *Bahémélet* posztumusz előadásán lépett fel a newyorki operában és így mint alkalmi szereplőt nem illeti meg az állandóan használt előkelő operai cím és jelleg. Szakértő informátorunktól ezrei szemben a következő érdekes választ kaptuk: — Mindenesetre jogosan használja Gyenge Anna a *Metropolitain Opera* tagsági címet, mert ennél az előkelő operánál az a tradíció, hogy *ha valaki akár csak egyetlenegyszer is lép fel a legelső zenei színpadon — tiszteletbeli tagja lesz az operának*. Az opera hatalmas előcsarnokában óriási fényképgyűjtemény látható „*A Metropolitain Opera tagjai*” felirással s itt szerepel Gyenge Anna fényképe is. Ez a tény minden kétséget kizáróan igazolja, hogy Gyenge Anna jogosan illeszti neve mellé a *Metropolitain Opera* tagsága címet.

— Egy előkelő aradi ügyvédi irodában a napokban megjelent egy notórius orgazda és megbizta az ügyvédet képviselével. Az ügyvédi

Weisz István

uriszabóság

Szövetkülönlegességek nagy választékban. — kitűnő szabás, elsőrendű kidolgozás

ARAD, Strada Eminescu 15.

— Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha lapfársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével.

iroda *egyéni berendezése* az első pillanatra is feltűnést kelt. Az ügyvéd íróasztala ugyanis a hatalmas dolgozó szoba háttérében *magas pódiumon áll*. Az orgazda elmondott mindent jövendő védőjének, aztán elküszönt az ügyvédtől, aki barátságosan lekezelt védencével, anélkül, hogy a honoráriumról beszélt volna. Az új kliens boldogan lélegzett fel. Öröme azonban korai volt, mert a másik szobában az ügyvéd felesége felszólította, hogy a védelem ellátásának fejében, előlegképpen nyújtson át ötezer lei készpénzt és egy ötezer leies váltót. Az orgazda rémülten nézett az uriaszonyra és zavarában hebegve mondotta: — De hiszen az ügyvéd ur egy szót sem szólt a pénzről... Az ügyvéd felesége fölényesen mosolyogva jegyezte meg arre: — Ugyan kérem, hát nem látta Ön, hogy az ügyvéd ur *milyen magasan felette áll* minden anyagi kérdésnek?

— Egy pillanatilag szégyeltük, hogy mi is emberek vagyunk, a napokban, az *Olimpia-klubban*, mikor arcán cézári göggel, olcsó uriságának pöffészkedő önhittségével megjelent egy „vendég” és frakkja szárnyánál elkapva a lihegve, lelkendezve rohanó pincért, megrázta és ráordított: — Nem látja, hogy megjöttem? Mért nem hozza a szokott feketém? — A pincér megállt, arcán végigrángott valami kis elkeseredés, aztán nyugodt, fegyelmezett hangon válaszolt: — Azonnal hozom, méltóztassék addig helyet foglalni. — Hej, vendég ur, vendég ur, ha mi akkor úgy isten igazában kifejezést adhattunk volna viselkedése fölötti véleményünknek, abból bajok lettek volna... Vegye tudomásus! vendég ur, hogy a pincér is ember, és nagyon hitvány ember az, aki a tíz leijéért, amibe a feketéje kerül, zsarnokká fuvalkodva, visszaél a pincér alárendelt helyzetével. Nagyon hitvány ember, tetszik érteni!

— Az oradcai társaság egyik hölgye félelmetes nyelvével állandó rettegésben tartja barátait és főleg barátnőit. A minap egy ur így üdvözölte az Ujságíró-klubban. — Kezét csókolom, asszonyom, hogy állok *begyeiben?*

— Egy humoráról ismert aradi textilkereskedő a napokban érkezett haza bucurești-i utjáról. A Dácia-törzsasztalánál meséli barátainak uticélményeit és a végén megjegyzi: — Es wäre ganz schön, einmal ganz unbekannt in dieser Stadt herumzugehen, so alá *Harun al Rothschild*.

— Az *Erdélyi Élet* 1347 sz. előfizetőjétől kaptuk a következő hirdetés szöveget, mely szóról szóra megjelent a magyarországi „Zala közlöny” című lapban: — A fürdővezetőség a strandszezon előtt ezuton is erőlesen kéri a közönséget, hogy fürdés közben a WC-t használni sziveskedjék. Ennek legszigorubb ellenőrzése végett *olyan vegyi anyagot fognak keverni a medence vizébe, ami azonnal megvörösíti a vizet, ha valaki a fürdőt használja WC helyett*. Akit ezen rajtaérnek, azt a fürdőből kiutasítják. — Így, ahogy írjuk, hát nem édes? Reméljük, hogy a fenti szenzációs vívmányt hazai strandfürdőink is bevezetik.

— Munkaügyi miniszterünk felhívta a munkaadókat, hogy ezen-

HIRDESSEN
az „ERDÉLYI ÉLET”-ben!

tul lehetőleg több alkalmazottat tartsanak, mint eddig. Hogyan lehetne a felhívásnak nagyobb anyagi áldozatok nélkül eleget tenni? Az Erdélyi Élet braşovi munkatársának adomával felelt erre a kérdésre egy ismert vegyigáros: — Kérlek szépen, — mondta az egyik a kávéházban, — én ezt nem értem. Hallom, hogy az a szerencsétlen Klein, akinek hónapok óta nincsen rendes keresete, újabban négy cselédet tart: egy szakácsnőt, egy szobalányt, egy német kisasszonyt, meg egy inast. Hogy lehetséges ez? — Ez ugy lehetséges, — felelte a jeles barát, — hogy minden vasárnap leül velük bridsznelni és visszanyeri a bérüket.

— Mégis csak megjött a várvavárt tavasz. Nemcsak a természet születik ilyenkor ujja, de az Ön bőre is, Asszonyom. — Érti a nap simogatásait. Ezért különösen fontos, hogy a téli, szeles hidegtől megkínzott bőrt most fokozatosan ápolja. A barátnő gyakran szép és üde arcbőrrel jelenik meg a társaságban és a kérdések özönében végre elárulja a nagy titkot, hogy milyen szereket használ, mire Ön rohan megvenni a csodát — s ime a várvavárt eredmény helyett, egy-kétszeri használat után, az arcbőr foltos, hámlós, kiütéses lesz. Pedig nem is a szerben van mindig a hiba, csak ahány bőr, annyi fajta s ami jó az egyikre, ártalmas a másakra. Legyen óvatos az agyonreklámozott krémekkel szemben s legyen továbbra is bizalommal a *Baeder-féle Caola-krémhez*, mely a maga nemében az egyetlen és hatásában felülmulhatatlan.

— Nagy érdeklődés előzte meg a „Banater Bankverein” évi zárszámadásának közzétételét. Tudvalevő ugyanis, hogy ez a bank azok közé az intézetek közé tartozott, amelyeket a konverziós törvény a legsúlyosabban érintett. Közgazdasági körökben ezért a mérleg közzététele igen nagy meglepődést váltott ki, mert annak adatai élénk bizonyosságát adták annak a szakszerű és minden tekintetben életképes vezetésnek, melynek következtében egyik legnagyobb intézetünk ismét vezetőszerpéhez jutott. Ez a zárszámadás bizonyítéka annak, hogy a nyugodt, célludatos munka mindenkor meghozza gyümölcsét. A legutóbbi időkben szárnyrakelt hírek, hogy a bizalom a Banater Bankverein iránt a nép széles rétegében újra fellendült, napról-napra határozottabb formát ölt és arra a meggyőződésre vezet, hogy ez az intézet a rábízott feladatot minden körülmények között megoldja és méltó a beléje helyezett bizalomra. Vezetőségének célirányos működése és

Diszkötések

Üzleti könyvek

Raszterek

Dobozok

olcsón, gyorsan és pontosan készülnek

Dávidovits könyvkötészet és vonalozó intézetében

ARAD, Bul. Regina Maria 24 (Hermann-udvar)

— Beraktározási raktárban olcsón beraktározható felelősség mellett mindennemű ingóság. Eladási megbízásokat is vállalok és pénzelőleget is folyósítok. Moise Nicoară-u. 9—10, saját házban.

üzletfeleinek ragaszkodása kellő biztosítékul szolgál, amit különben az is igazol, hogy a bank betétállománya napról-napra emelkedőben van és hogy 1935 évi mérlegében már 1,342.648 lei tiszta nyereséget mutat ki.

— Szivesen megmondjuk, hogy véglegesen eldőlt a nagyon rövid szoknya kérdése. Szabály az, hogy nagyon rövid szoknyát csak olyan nők hordjanak, akiket a jó Isten *fellünően szép lábbal teremtett*.

— Egyik bucuresti-i kollégánk lapjában hosszú riportot közölt a *Moulin Rouge* műsoráról. Többek között leleplezi a regényes *Elisabeth Darling* táncosnőt is, akinek neve alatt *Brandes D. aradi ékszerkereskedő* tehetséges leánya éli ki művészi álmait.

— Lapunk legutóbbi számában megírtuk, hogy *Sigheten* a vizsgálóbíró letartóztatta az adófizetők rémét, *Sigmireanu* Grigore perceptort. — többrendbeli sikkasztásért, hivatalos hatalommal való visszaélésért, stb. stb. Ebben az egész ügyben a legsajnálatosabb, hogy *Nonu Alexandru* inspektor, a *perceptor barátja és atyái lámogatója*, a következőket mondotta az öt kihallgató vizsgálóbírónak: — *Mit fáj magának a feje, ha Sigmireanu a zsidóktól beinkasszált pénzből néhány ezer leit a zsebébe vágott, — és dültösen rácsapott az aszatra*. Ha ez nem bünpártolás, akkor mi kézből megkontrázzuk az összes büntetőparagrafusokat. És ahogy mi ismerjük *Taranu* vezérinspektor urat, velünk tart ő is ebben a bemondásban...

— *Bingerth* János, a Hunnia-filmgyár igazgatója körlevelet intézett a filmeseknek. Közölte velük, hogy *szabad a Hunnia műtermé: tessék jelentkezni, ki akar filmet gyártani!* Elsősorban a gazdasági viszonyokra jellemző, hogy erre a lelkes körlevélre *egyetlen válasz sem érkezett*. Még ennek az oka az, hogy a pesti filmcég és alig van olyan cég, amely *áprilisban* gyártandó filmre tudná költeni a pénzt, hiszen ezek a filmek már csak a *következő szezonban* kerülhetnek a közönség elé. Tudvalevő, hogy a magyar filmek legnagyobb része *kölcsönpénzen* készül. Ugyszólván teljesen lehetetlen hónapokra szóló kölcsönt felhajtani, de ha meg is lehetne szerezni a tőkét — az *ursora kamat felemészelné az esetleg várható hasznot*. Már-már úgy látszott, hogy hetekig üresen kell állnia a Hunnia műtermének, végül mégis csak sikerült Budapestre csalogatni egy *svájci filmgyártóceget*, amely a gyenge anyagi helyzetben levő magyar filmgyártók helyett gondoskodik arról, hogy ne kelljen a műterem lámpáit kioltani és a film munkásainak ne kelljen kenyér nélkül maradniok.

— **Jégszükségletéről idejében gondoskodják. de okosan!** A természetes jég teljes hiánya folytán a kánikulában az számíthat legbiztosabban jégre, aki a legnagyobb teljesítőképességű, legmegbízhatóbb jéggyár vevője már a szezon elejétől fogva. Tehát vásároljon már most Reusz jéggyárban; Bulevardul Regele Ferdinand 33. Telefon: 141. Ugyanott hűtőfülkék bérbeadó.

HIRDESSEN
az „ERDELY ÉLET“-ben!

Szerezzen be órát, arany- és ezüstárut

Csáky szakórás és ékszerésznél

Arad, (Főtér)

„Consum“-tag.

Elsőrendű saját műhely!

(Aranyat, ezüstöt magas áron vesz!)

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oooooo

Írógépek eladása, számológépek, tőtőtollak javítása. Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

SZEGFÜ

Arad, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

Tavaszi szövetujdonságok.

Legnagyobb angol és francia divatlapok szerint öltözhet, ha felkeresi

CSONT

„Revü“ uriszabóságát.

Arad, Str. V. Goldiş — Palatul Banca Românească

„VITAMOST“

a vese, máj és epebetegségek modern gyógyszere

Kapható: Dr. KREPIL, Str. Horia 8.

Ugyanott ménesi vörös és fehér bor.

Pénzfelvételle — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

Ha az egész vilá-
got bejárja, sehol
sem talál egyetlen
helyet sem,

**a h o l 200 lei é r t
e g y m i l l i ó t**

k a p h a t n a !!!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De ezzel a jelen-
téktelen összeggel
nyerhet

e g y m i l l i ó t a m e l l é k s o r s j á t é k o n

Második osztály huzása:

Aprilis 15

Vásároljon idejében sorsjegyet!

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Egészen
röviden:**

az

Erdélyi Élet

**a legjobb,
a legrégebb,
a legmagyarabb,
a legérdekesebb,
a legmegbízhatóbb**

**romániai magyar-
nyelvű riportlap!**

Olvassa és terjessze!